

Na de maan

‘Ons hait het sels ’n flygtúg boud,’ swetste Sylvester teugen Ynse, die’t met him opfytste út skoal. ‘Dat is gyn kûnst,’ saai Ynse, ‘ik hèn sels ok wel ’s ’n flygtúchy boud.’ ‘Ja fan pepier seker.’ ‘Ja, fan bordpepier.’ Sylvester lachte him út. ‘’t Flygtúg fan ôns hait is niet fan bordpepier, dat is ’n echteneen!’ ‘’t Sil wel,’ saai Ynse. ‘Loofstou ’t niet?’ ‘Ni ik loof d’r gyn klapskeet fan. ’t Is allegaar geswets fan dij.’

Ynse gong op ’e trappers staan en sette de sokken d’rin. Hij wou niet meer met soa’n swetshals opfytse. Nag ’n klain eandsy, dan waar-y thús. Syn hait had ’n groate boereplaats, maar hij swetste dos ok niet op over syn hait syn groate trekkers, syn kombain, irpelsetter, irpelrooier en alles wat d’r maar meer in ’e loadsen ston. Sylvester liet ’t d’r niet bij sitte en sette ok gang. Hij haalde Ynse weer in. ‘En dos is ’t waar. ’t Is ’n hele grooteneen. Hij kin d’r sels in sitte.’ ‘Sels in sitte? En gaat-y dan ok de lucht in?’ ‘Jawis en d’r kin ok nag een bij him in. Ik mât fan ôns hait ok wel ’s ’n keertsy metflige.’ Ynse syn oren klapperden d’r fan.

‘Grappy seker.’ ‘Ni ’t is werklik waar.’ ‘Ik loof dy niet,’ saai Ynse. ‘Flygtugen worre allenig maar in febriken maakt, in Amerika of Rusland of soa.’ ‘Ons hait bout sels een,’ antwoordde Sylvester groats. ‘Hij het ’m hest klaar. Wilst ’m ’s sien?’ Dat wou Ynse fansels wel graag even met aigen ogen bekike. Hij fytste hur plaats ferbij en gong met Sylvester na huus. En ’t waar waar wat Sylvester said had. Achter ’t huus ston ’n pronky fan ’n flygtúchy. Sylvester syn hait waar d’r met an ’e gang. Hij had ’n mooie nije groene overal an. ‘’t Is ’n ultralight,’ ferteld-y. ‘D’r komt gyn dakky op. ’t Is ’n mooiweerflygtúchy.’ De baide jonges froegen him de oren fan ’t hoofd. Se wouwen alles wete. Sylvester wist d’r sels al ’n bult fan, maar Ynse froeg: ‘Wêrom komt d’r gyn dakky op?’ ‘Dan wort-y te swaar,’ saai Sylvester syn hait. Ynse fon ’t ferskriklik interessant. Hij stapte d’r omhine en bekeek alles goed. Feul dingen waren gelyk as bij ’n trekker, allenig sat hier gyn stuur in, maar ’n knuppel. Hij wou ok graag wete, hoe’t dat werkte en Sylvester syn hait laai ’t soa goed mooglik út. ‘At-y helendal klaar is, mâtst wel ’s ’n keertsy met. Wilstou dat wel?’ ‘Wel graag! At ik mât fan hait en mim.’ ‘Maar ik mât ’t eerst met nou hait?’ skooide Sylvester. ‘Ik hou ’t flygtúg heel lang,’ saai hait.

De jonges waren nou niet meer bij ’t flygtúg weg te slaan. Doe’t-y klaar waar, word’-y achter de trekker fan Ynse syn hait naar ’n graide sleept. Sylvester syn hait sette de helm op ’t hoofd, swaaide na de jonges en saai: ‘’t Gaat an mannen!’ Hij startte de moter, de kleppys op ’e fleugels kwammen omhoog, hij begon te rijen en ...ja, heel starichysan kwam ’t flygtúg fan ’e grônd. Ynse syn hait klaude him onder de pet, soa spannend fon-y ’t. De jonges fonnen ’t prachtig. ’t Flygtúg beskreef ’n mooi boochy en lândde even later weer netsys op ’e grônd. ’n Paar weken later saai Sylvester teugen Ynse: ‘Ik hèn de lucht ok al in weest. Ik weet nou presys hoe’t ’t mot. Gaast’ met na myn huus? Even kike?’ Even later stonnen se ’t flygmesyntsje weer te bewonderen. Liepen d’r omhine en konnen d’r hest niet ôfblyve. ‘Wij kinne d’r ok wel even in sitte,’ saai Sylvester. Dat wou Ynse wel graag. ‘Wij motte wel ’n helm op hèn. Ans is ’t niet echt.’

Flug gong Sylvester in ’t hok en haalde twee fligeniershelms op. De jonges stakken hur hoofden d’r in. Krekt echt. Se speulden at se de lucht in flogen. ‘Ik kin ok wel even echt starte hoor,’ saai Sylvester, ‘dat kin ik wel.’ ‘Gyn kûnst,’ antwoordde Ynse, ‘wie kin nou niet starte. Ik rij wel op ôns hait syn trekker. Gyn kûnst an.’

Meertaligheid

Kemissy Meertaligheid

Dat waar soa. Sylvester had Ynse wel 's an 't kulteren sien op Ynse syn hait syn lând. En Sylvester wist ok wel dat Ynse al autorije kon. 'Dan kinne wij tegaar wel 'n eandsy echt flige,' saai-y inenen. 'Ni,' antwoordde Ynse, 'dat wil jim hait fansels niet lije.' 'Fansels wel!' Sylvester saai 't soa overtúgd, dat Ynse him hest loofde. Syn aigen hait fon 't ok altyd wel goed dat-y thús op de feegmesine sat, dus...ja 't sou kinne. 'Ons hait is feertyn dagen fort. Naar 'n institút om nag meer fan flygtúgbou te leren. Na deuze bout-y een met 'n dakky.' 'Ok nag een met 'n dakky?' 'Ja, dan hê wy twee. Nou wat saist, sille wy maar? Wy kinne wel even na de maan en weer werom,' bedocht Sylvester. Der most Ynse om lache. Na de maan? Der hê ok al Amerikanen weest, die hewwe der 'n flâg plant.' 'Oh, goed, dan motte wy de Bildtse flâg metnimme, dan kinne wy die der in 'e grônd steke. Dan worre wij wereldberoemd!' Sylvester stapte út om in 'e huus na de flâg te soeken. Onderwilens bekeek Ynse de stuurderij. Ni moeilik waar 't niet. Echt niet. Sylvester kwam werom met de Bildtse flâg en laai 'm achter hur del. 'Starte maar!' riep Ynse.

Sylvester startte de moter en gâf 'n bitsy gas. 't Flygmesyntsy reageerde daliks en begon te rijen. Sylvester gâf meer gas en sette de kleppys op 'e fleugels omhoog. Der giselde de wyn deurhine en dat trok 't mesyntsy omhoog en los fan 'e grônd. De baide jonges skruwden 't út. 'Wy hewwe 't lapt!' 'Wy flige!' 't Waar prachtig mooi der in 'e lucht. Se draaiden 'n rôndsy. 'Ons mim,' riep Ynse, 'kyk der bij de lyn! Hoi mim!' Mim hoorde niks. Se hong de was op en keek niet omhoog. 't Is nag 'n heel eand na de maan,' saai Sylvester, 'Hou dy fast, wy gaan hoger!' De neus fan 't flygtúg gong hest stail omhoog en Ynse waar súvver 'n bitsy benaud, dat-y d'r achterover útmitere sou. Maar hij sat stevig fast in 'e riemen en Sylvester wist blykber goed wat-y deed. Se gongen hoger en hoger. De dakken fan de húzzen leken wel monopoalydakkys. Skapen, koeien en bokken waren stippys worren. De Waddensee leek wel 'n modderplassy en de eilanden klaine krôben in 'n sloatsy. Se skoaten de wolken in. 't Waar 'n hutsy heel damp om hur hine en se sâgen niks. 't Waar nat en koud en se kregen d'r ainefel fan op 'e êrms. 'Ik sien gyn hând foor de ogen,' klaagde Sylvester. 'Motst nag hoger!' fiterde Ynse him an. Boven de wolken waar 't licht. Helder licht. De son skeen en de wolken, die't nou onder hur waren leken wel fan witte watten maakt. 'Wat is 't hier práchtig!' riep Ynse. 'Ja,' saai Sylvester, 'maar d'r staan gyn hanwizers. 'Siestou de maan al?' froeg Ynse. 'Ni, maar de son wel.' 'Wij kinne niet na de son, dat is feul te hyt. Der sou de flâg ferbrânde.' 'Ja en wij ok.'

Se flogen en flogen. Feerder en feerder en overall waar 't 't selde. Witte wolken onder hur en boven niks. Allenig de son. Siestou de maan nou al 's?' froeg Ynse weer, 'n bitsy ongeduldig. 'Ni, ik dink dat wy beter in 'e nacht flige kinnen hadden.' 'Gewoan deurflige tot 't nacht wort, kin dat?' 'Ni,' saai Sylvester, 'dan raakt de kerosine op. De meter staat nou al over de helt.' 'Sou't nag feer weze?' 'Ik weet 't niet. Wij motte al weer werom,' saai Sylvester ongerust.

Inenen had Ynse d'r genog fan. Ja blikskater, se mosten al weer werom. Se hadden nag gyn eten had en op 'e maan ston niet 'n petattint. Dat wist-y wel út 'e boeken. 't Wort hier onhurig koud, storvenskoud ' saai Ynse bibberend. 'Nou'st 't saist. Ik ferrek hier soawat fan 'e kouwe. Motst myn hannen 's kike, alhelendal blau!' Sylvester syn hannen waren soa iiskoud worren, dat-y d'r gyn gevoel meer in had. 'Ik kin niet meer sture,' jammerd'y. Ik kin myn foest niet meer loskrije...' Baide jonges kregen in 'e gaten, dat se nooit de maan beraike souwen. En dat, at dat wel slage sou, se nooit weer werom komme konnen. 'Ik wil weer werom,' gúlde Sylvester. Dat wou Ynse ok wel, maar hoe. Syn hannen waren ok koud, maar niet soa koud as die fan Sylvester. Hij had him wel beethouwen an 'e stang foor him, maar niet soa stiif en hij had soa nou en dan om beurten 's 'n hând in 'e bús deen. 'Laat los!' saai-y tun Sylvester, 'dan sil ik wel sture.' Die begon nag meer te jammeren. 'Dat kin ik niet. Ik hê gyn gevoel meer in 'e hannen. Se sitte fastfrozen.'

MeertaligHyd

Kemissy MeertaligHyd

Ynse begon an Sylvester syn hannen te trekken. Prebeerde se los te krijen. 't Flygmesyntsjje begon raar te skudden, draaide 'n slâg om. Even hongen de jonges op 'e kop. Se ferloren de Bildtse flâg, die't naar onderen dwarrelde. Se besturven 't hest. Doe gong de mesine weer rechtút.

'Laat los! Laat los!' Deur 't beethouwen en trekken fan Ynse kwam d'r weer 'n bitsy beweging in Sylvester syn hannen en doe kon Ynse de hannen fan Sylvester om de stuurknuppel wegtrekke. Nou most-y sels. Maar hij sat d'r wel ferkeerd foor. Se konnen in 'e lucht ok niet even fan plak wissele. 'Wy motte dale, ik wil na mim!' jammerde Sylvester. 'Ja, ja, ik ok. Even geduld. 'k Mot even útfine hoe't 't presys werkt.'

Ynse waar niet onbekind met 't besturen fan mesines, al waar-y nag maar elf jaar. Maar met 'n flygmesine waar 't krekt 'n bitsy âns. Niet feul lykswel. Al gau had-y in 'e reken hoe't 't werkte. De flymesine daalde en daalde. 'Wij motte wel weer thús delkomme,' gúlde Sylvester en niet in Amerika of Afrika!' Inenen waar d'r 'n heel prot leven naast hur. Ferbaasd keken se om hur hine. 'n Hele groate F16 straaljager, 'n militêr flygtúg fan de flygbasis fan Luwt floog naast hur. De groate radarbol fan Wier had 'n klain flygtúchy op 't skerm sien, dat him niet meld had. Der hadden se 't flygfeld fan Luwt waarskoud en de pesisy deurgeven. De piloat wees omdel. Der mosten se hine, omdel! 'Ja, dat wete wij sels ok wel,' bromde Ynse. In Sylvester syn hannen kwam weer wat leven. Hij wuifde na de piloat fan de F16, die't werom swaaide en wees dat se him folge mosten. 'Motst achter him an flige,' saai Ynse, die't de stuurknuppel weer an Sylvester werom gâf. De F16 wees hun presys de roete na huus. 't Duurde niet eens soalang, doe sâgen se de plaats fan Ynse weer en 't huus fan Sylvester. De piloat swaaide nag een keer goeiendag en gong feerder na Luwt. In de achttertún fan Sylvester syn huus sat syn broertsy Sandy sterren te bakken in 'e sândbak. Die keek niet op of om. Met 'n skokky belânde 't flygtúg kreas in 'e graide. Plisys op groate moters kwammen anrijen. 'n Heel soad mînsen draafden na hur toe. 'n Dokter, swaaiend met 'n tas, waar d'r 't eerst. 'n Sikenauto kwam anrijen en ok 'n brândweerauto met de sirene an. De jonges knoffelden koud en stiif út de flygmesine en keken ferbaasd naar al die drokte.

'Wat is hier te rêden,' froeg Ynse.

'Ja, wat sou hier gaande weze,' froeg ok Sylvester him ôf.

Simy Sevenster 2009